מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה ל

עניין: נחש ויין

גמ׳ יומא עה.

מדעתו וחד אמר ישיחנה לאחרים[ק] [ב] ונחש עפר לחמו ר׳ אמי ורבי אסי חד אמר אפילו אוכל כל מעדני עולם טועם בהם טעם עפר וחד אמר אפילו אוכל כל מעדני עולם אין דעתו מיושבת עליו עד שיאכל עפר תניא אמר רבי יוסי בוא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מקניט את חבירו יורד עמו לחייו אבל הקב״ה אינו כן קלל את הנחש עולה לגג מזונותיו עמו יורד למטה מזונותיו עמו קלל את כנען אוכל

רש״י פרשת חוקת במדבר כא, ו

את המדש נמלא שיעיהם: **וינשכו את העם.** יכא נמם שנקה על הולמת דנה, ויפרע ממוליאי דנה. יכא נמם שכל המינין נטעמים לו טעם אחד, ויפרע מכפוי טובה, שדבר אחד מצמנה להם לכמה מטעמים: (ז) **ויתפלל משה.** מכאן למי שמבקשים ממנו שלא יהא מכורי מלמטול:

הגר״א אדרת אליהו בראשית ג, יד

סיס מצחיל שוס מאכל בני אדם לכן קללו שלא יסגס משוס מאכל אדם עד שיטעם טעם עפר בכל מאכל שיאכל . ולפי שלא הזכיר רק המאכלים לכן יצלום במשקות הנלויים : (טו) **ואיבה אשית.**

אבות דרבי נתן נוסח ב פמ״ב

העולם עד סופו. ה׳ ואיבה אשית. ו׳ אמר ר׳ חילפא אפי׳ אוכל כל פטומין ושותה כל מתוקן הם נעשין בפיו עפר שנאמר (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו, פי׳ דייק

שם משמואל שמיני עצרת תרע״ו

ונראה לפרש בהקדם דברי הרה״ק ר״י מווארקא זצ״ל בהא דאמרו ז״ל (יומא ע״ה.) קלל את הנחש עולה לגג מזונותיו עמו, ודקדק דא״כ אין זו קללה שאין חסרים לו מזונותיו לעולם, ופירש דהקללה היא שלא יבוא ויכנס לבקש מזונות ומעתה הוא נפרד לגמרי, כי כל הגבראים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם ועי״ז יש להם חיבור, ונחש זה נדחה ונפרד לגמרי, ודפח״ח:

בשערי ישכר לרבי ישכר דוב אנגלדר

יין מבושל אין בו משום גילוי. יש לבאר מדוע חפץ הנחש ביין חי ואינו שותה יין מבושל, ולהו״א דגמ׳ אף אינו שותה יין מזוג, והלא אינו טועם כלום בכל מאכלו לחד מ״ד ביומא (עה.) דדרש את הפסוק (ישעיה סה כה) ׳ונחש עפר לחמו׳, אפילו אוכל כל מעדני עולם טועם בהם טעם עפר, וא״כ מנא ידע הנחש לחלק בין מזוג לאינו מזוג ובין מבושל לאינו מבושל.

והיה מקום לומר שאע״פ שטועם טעם עפר בכל דבר, מ״מ את חוזק היין יכול להרגיש, שאף מי שאינו מרגיש שום טעם, מ״מ לא יכול לשתות קנקן יין שרף, מחמת חריפות וחוזק היי״ש שאין לה שייכות להרגשת הטעם, ומטעם כן מחזר הנחש אחר היין שחפץ בחריפות היין, ולכן אינו שותה כשהוא מזוג או כשהוא מבושל.

אך יש להעיר ע״ז, ממש״כ רש״י לבאר הא דאיתא בגמ׳ שאין הנחש שותה מין יין הנקרא טיליא חריפא, ופירש רש״י (ד״ה טיליא) מין יין חזק, ואין טעמו טוב ומתוק, אלא כחומץ, ומתוך חזקו אין נחש שותהו. ומשמע שהנחש מחזר אחר יין טוב ומתוק, ואדרבא אינו שותה את הטליא חריפא מחמת חזקו וחריפותו[א]. ועוד קשה מחולין (מט:) דנחלקו התנאים אם הנחש שותה דבש ויש מ״ד שאין הנחש שותה דבש, וצ״ב מאי נפק״מ לנחש בין דבש לשאר המשקין, והלא אינו מרגיש שום טעם אלא עפר[ב].

אבל באמת נראה דלא קשה כלל, דאה״נ שהנחש מרגיש רק טעם עפר, אך אין זה נוגע לחוש הריח, ובודאי יכול להריח כל הריחות שבעולם, ואדרבה יש להוכיח שיש לנחש חוש הריח כהוגן, דאל״כ מהו העונש שטועם בכל דבר טעם עפר, והלא אינו יודע ואינו מרגיש טעם אחר כלל, ובהכרח שהנחש מריח טעם טוב ומתאוה לו ובכל זאת באכילתו אינו טועם אלא טעם עפר, וזהו ענשו.

וצריך לומר דאף שהנחש יודע שהיה לו עד עתה טעם עפר בלבד, מ״מ כשעולה ריח המאכל באפו סבור שעתה ישתנה הדבר וירגיש את טוב טעמו[ג], ולזה להוט הנחש אחר יין טוב ומתוק לפי שריחו טוב, אבל יין מבושל שאינו טוב כמו יין שאינו מבושל ואין ריחו טוב, אינו חפץ בו.

SPONSORED LZ"N

AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON

MACHSHEVESYECHEZKEL.COM • SHORTMACHSHAVA@GMAIL.COM • 6463522597 • ממספר ישיר: 073-371-8181